Näkemykset sosiaalietuuksien ja julkisten palvelujen riittävyydestä

Enemmistön mielestä eläkkeet ja vanhuspalvelut ovat toimivan arjen kannalta riittämättömiä

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiön Ilmapuntari-tutkimuksessa tunnusteltiin näkemyksiä eri väestöryhmien saamien etuuksien ja palveluiden riittävyydestä toimivan arjen ja pärjäämisen kannalta. Vastaajille kerrottiin, että sosiaaliturvalla tarkoitetaan esimerkiksi perhe-etuuksia, eläkkeitä, sosiaali- ja terveyspalveluja (mukaan luettuna työterveyshuolto) sekä sairausvakuutusta ja työttömyysturvaa. Arviointi toteutettiin neliportaista asteikkoa käyttäen (ääripäinä etuudet ja palvelut täysin riittäviä – etuudet ja palvelut täysin riittämättömiä).

Tulosten tulkinnassa tulee ottaa huomioon, että kysymykset luotasivat näkemyksiä määrällisestä näkökulmasta – missä määrin etuja ja palveluja tarjolla – ei niinkään sitä, millaisia ne ovat laadultaan. Palveluiden hyvyydellä voi tietenkin monia eri kriteereitä.

Aluksi kysyttiin vastaajien näkemystä työelämän ulkopuolella olevien ryhmien saamien etuuksien ja palveluiden riittävyydestä. Tämän jälkeen tiedusteltiin vastaavasti käsitystä työikäisten (18–64-vuotiaiden) ryhmien eduista ja palveluista. Enemmistön mielestä työelämän ulkopuolella olevien ikääntyneiden edut ja palvelut (eläkkeet ja vanhuspalvelut) ovat jokseenkin tai täysin riittämättömiä arjen ja pärjäämisen kannalta (60 %). Tämän lisäksi myös pitkäaikaissairaiden palvelut (sairaanhoito ja hoivapalvelut) arvioidaan puutteellisiksi (53 %).

Lasten etuudet ja palvelut (lapsilisät ja neuvolat) nähdään yleensä riittäviksi (56 %). Vammaisten (vammaisetuudet ja -palvelut) osalta mielipiteet etuuksien riittävyydestä hajoavat enemmän: kolmanneksen mielestä etuudet ovat lähinnä kohtuullisen hyviä (34 %) ja lähes joka toisen näkemyksen mukaan liian niukkoja (46 %).

Hallitus-oppositio-asetelma näyttäytyy tuloksissa. Oppositiopuolueiden kannattajat ovat vakuuttuneita, että miltei kaikkien työelämän ulkopuolisten ryhmien etuudet ja palvelut ovat riittämättömiä. Hallituspuolueiden tukijat ovat monilta osin optimistisempia. Enemmistö kokee kaikkien ryhmien edut ja palvelut vähintään tyydyttäviksi.

Sote-palvelujen käyttö selittää näkemyksiä. Toistuvasti tai jatkuvasti sote-palveluja käyttävät kokevat etenkin ikääntyneiden ja pitkäaikaissairaiden edut puutteellisiksi. Jos taas henkilö ei vuoden aikana ole käyttänyt sote-palveluja, hän on taipuvainen arvioimaan eri ryhmien edut ja palvelut riittäväksi.

Enemmistön mielestä humanitaarisista syistä maahan muuttaneiden ja lapsiperheiden edut ovat riittäviä, työttömien ja opiskelijoiden puolestaan riittämättömiä

Enemmistö maamme aikuisväestöstä uskoo, että humanitaarisista syistä maahan muuttaneet saavat etuuksia ja palveluita (kotoutumispalvelut ja etuudet) riittävästi toimivan arjen ja pärjäämisen kannalta (58 %). Tämän lisäksi myös lapsiperheiden (perhevapaat, päivähoito, lasten kotihoidontuki) yhteiskunnalta saamat tuet koetaan etupäässä riittäviksi (56 %).

Melko monen ryhmän osalta etuudet ja palvelut koetaan pitkälti epätyydyttäviksi. Enemmistön mielestä työttömien tuki ja palvelut (työttömyysturvaedut, työllisyyspalvelut) ovat liian heikkoja tarpeeseen nähden (52 %). Myös opiskelijoiden etuudet (opintotuet ja -lainat, opintotuen asumislisät, terveyspalvelut) nähdään jokseenkin vajavaisiksi (51 %). Vajavaisiksi etuudet ja palvelut arvioidaan myös, kun kysytään näkemystä koulutuksen, kuntoutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten (53 %) sekä viimesijaisella turvalla (mm. toimeentuloturva) elävien ihmisten etuuksista (50 %).

Puoluetausta erottelee ymmärrettävästi näkemyksiä. Hallituspuolueiden kannattajien mielestä kaikkien työikäisten (18–64-vuotiaiden) ryhmien etuudet ja palvelut ovat riittäviä. Oppositiopuolueiden tukijat ovat järjestään päinvastaista mieltä. Opposition kannattajat ovat jokseenkin yksimielisiä siitä, että työttömät, opiskelijat ja viimesijaisella turvalla elävät ihmiset saavat toimivan arjen kannalta etuuksia ja palveluja riittämättömästi.

Sosiaaliturvaetuuksien ja sote-palvelujen käyttö on tässäkin yhteydessä arvioihin eri ryhmien etuuksien ja palveluluiden riittävyydestä. Jos henkilö on viimeksi kuluneen vuoden aikana jatkuvasti käyttänyt sosiaaliturvaetuuksia tai sote-palveluja, hän on keskimäärää tyytymättömämpi etenkin opiskelijoiden, työttömien ja toimeentuloturvalla elävien saamiin etuuksiin ja palveluihin.

Tulotaso ja käsitys oman talouden vahvuudesta selittävät nekin näkemyksiä eri ryhmien etuuksien ja palveluiden riittävyydestä. Hyvätuloiset ja erinomaisesti taloudellisesti toimeentulevat uskovat käytännössä kaikkien ryhmien edut ja palvelut arjen ja pärjäämisen kannalta jokseenkin riittäviksi. Pienituloiset ja taloudellisissa vaikeuksissa elävät ihmiset eivät puolestaan ole ollenkaan vakuuttuneita eri ryhmien etuuksien ja palveluiden riittävyydestä, pois lukien humanitaarisista syistä maahan muuttaneiden etuudet.

Kaksi viidestä arvioi toimeentuloturvan vähimmäismäärän olevan liian matala

Vastaajilta kysyttiin myös mielipidettä toimeentuloturvan tasosta. Kysymys kuului seuraavasti.

Toimeentuloturvan vähimmäismäärä yhdelle aikuiselle on tällä hetkellä 578,43 euroa kuukaudessa sen jälkeen, kun asumismenot on maksettu. Onko tämä summa mielestänne liian korkea, liian matala vai sopiva?

Suomalaisilla ei ole yksimielistä näkemystä toimeentuloturvan oikeasta määrästä yhdelle aikuiselle. Kaksi viidestä arvioi toimeentuloturvan vähimmäismäärän olevan liian matala (41 %). Kuitenkin lähes samansuuruinen joukko uskoo vähimmäismäärän olevan sopivalla tasolla (37 %). Niitä, jotka tohtivat sanoa toimeentuloturvan minimimäärän olevan liian korkea löytyy vain kahdeksan prosenttia (8 %) vastaajista.

Naiset, työntekijäasemassa olevat, työttömät, SAK:n jäsenet, pienituloiset ja oppositiopuolueiden kannattajat (etenkin SDP, vasemmistoliitto ja vihreät) ovat vakuuttuneita toimeentuloturvan vaatimattomuudesta. Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt, yrittäjät, suurituloiset ja päähallituspuolueiden (kokoomus ja perussuomalaiset) tukijat pitävät toimeentuloturvaa määrältään sopivana. Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa noin neljännes katsoo toimentuloturvan vähimmäismäärän olevan kohtuuttoman suuri.

Taloudellisesti erinomaisesti toimeentulevista ihmisistä enemmistö arvioi toimeentuloturvan minimimäärän yhtä aikuista kohden olevan käypä. Sen sijaan taloudellisesti ahtaalla elävistä, joilla on

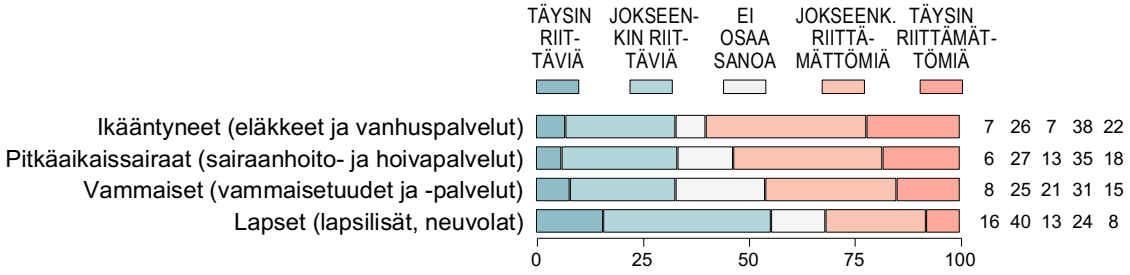
suuria vaikeuksia saada talouden menot katetuksi, valtaosa kokee toimeentuloturvan olevan riittämätön, vaikka asumismenot olisikin katettu.

Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 2.-8.10.2026. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.601. Vastaajat edustavat maamme täysikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan noin 2,5 prosenttiyksikköä suuntaansa.

Kuvio 4.

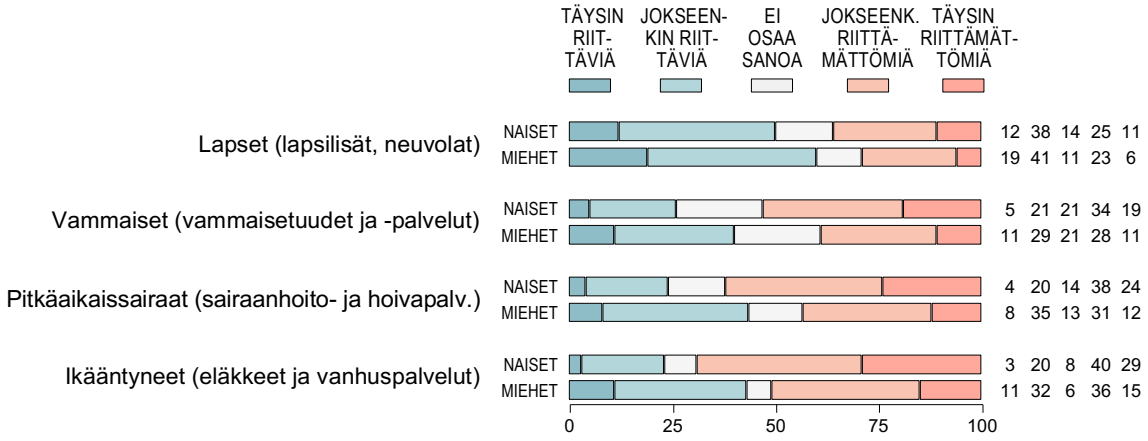
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ VAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ TOIMIVAN ARJEN KANNALTA ARVIOITUNA (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4s.

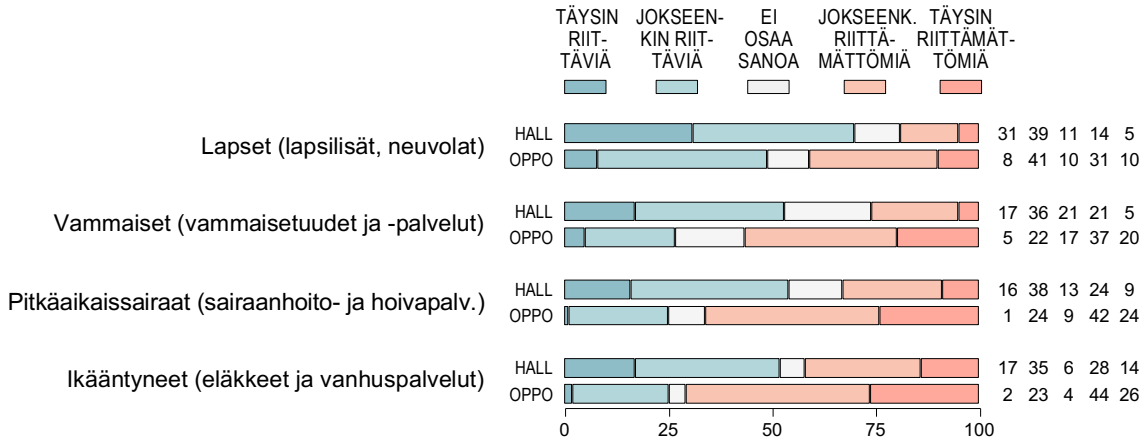
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ VAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ TOIMIVAN ARJEN KANNALTA: NAISTEN vs. MIESTEN ARVIOT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4h.

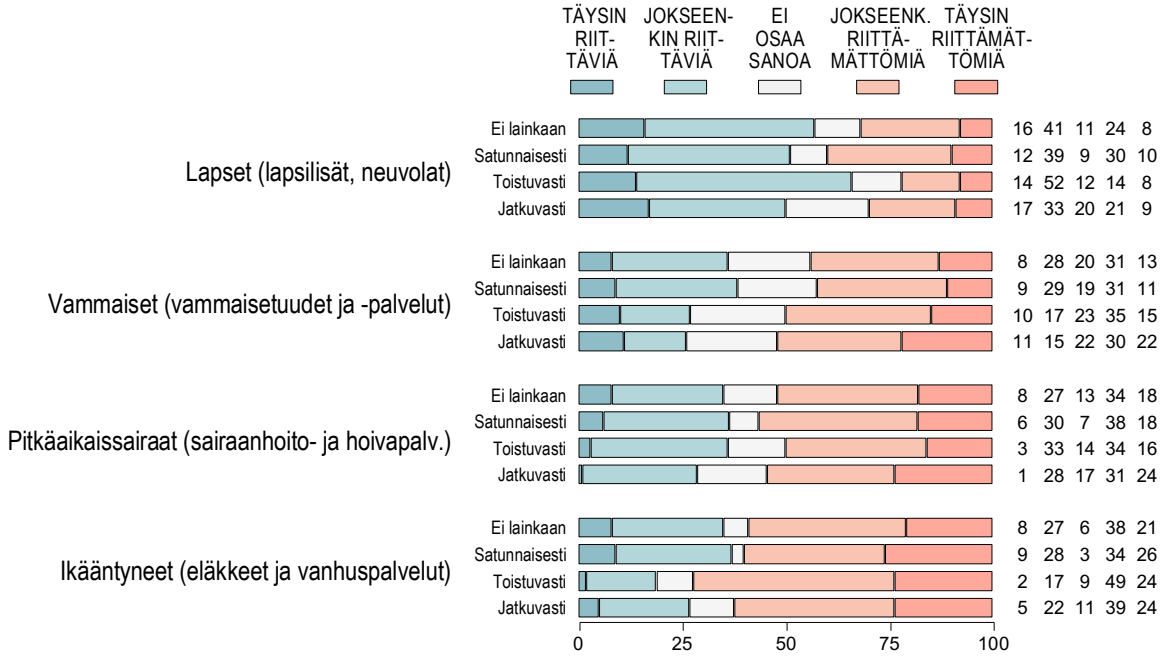
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ VAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ TOIMIVAN ARJEN KANNALTA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4/13.

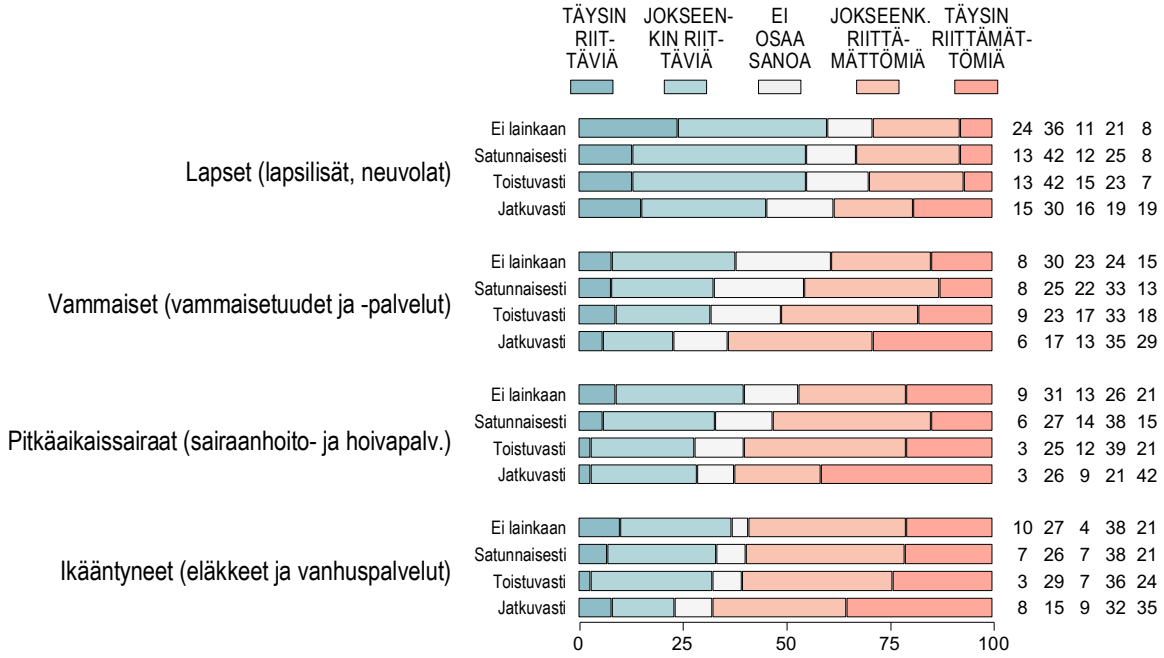
JOS AJATTELEE TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ VAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ TOIMIVAN ARJEN KANNALTA: ARVIOT SOSIAALITURVAETUUKSIEN KÄYTÖN MUKAAN (käyttänyt viimeisen vuoden aikana...;%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4/14.

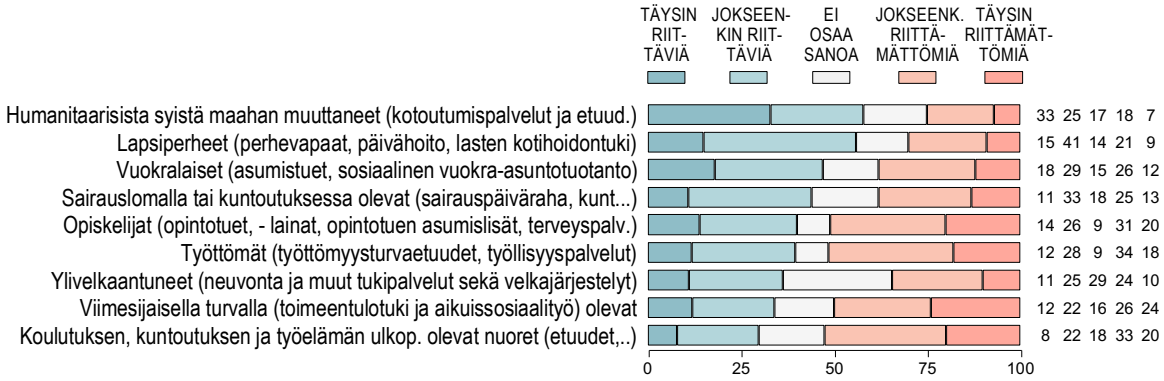
JOS AJATTELEE TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ VAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ TOIMIVAN ARJEN KANNALTA: ARVIOT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KÄYTÖN MUKAAN (käyttänyt viimeisen vuoden aikana...;%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5.

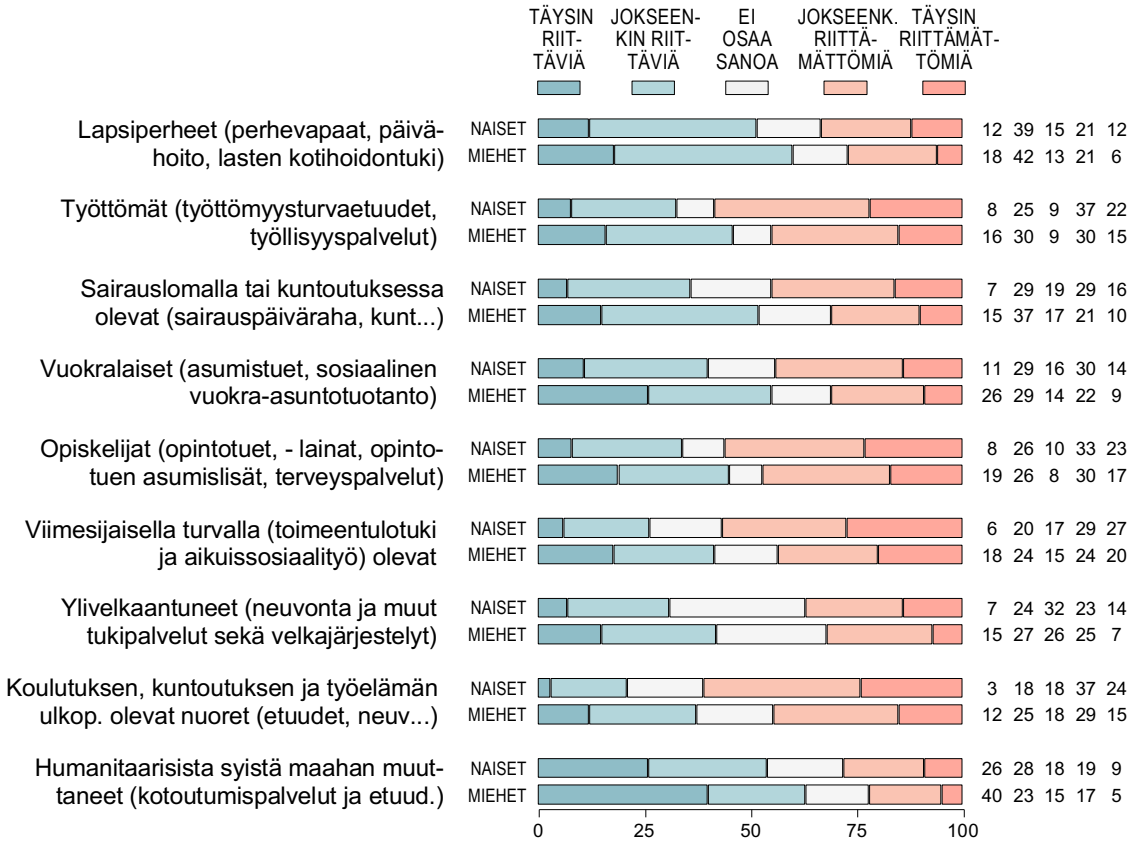
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖIKÄISTEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ TOIMIVAN ARJEN JA PÄRJÄÄMISEN KANNALTA ARVIOITUNA (arviointikohteiden seliteosia lyhennetty; %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5s.

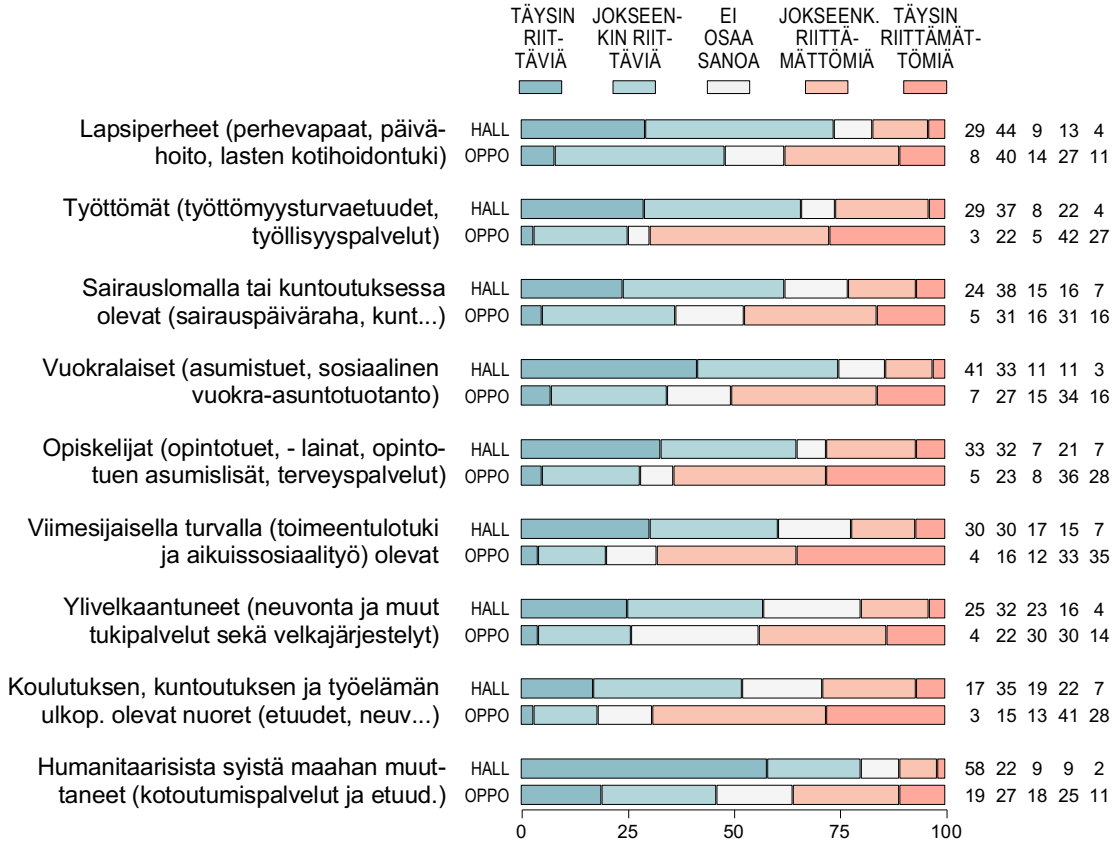
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖIKÄISTEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ TOIMIVAN ARJEN JA PÄRJÄÄMISEN KANNALTA: NAISTEN vs. MIESTEN ARVIOT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5h.

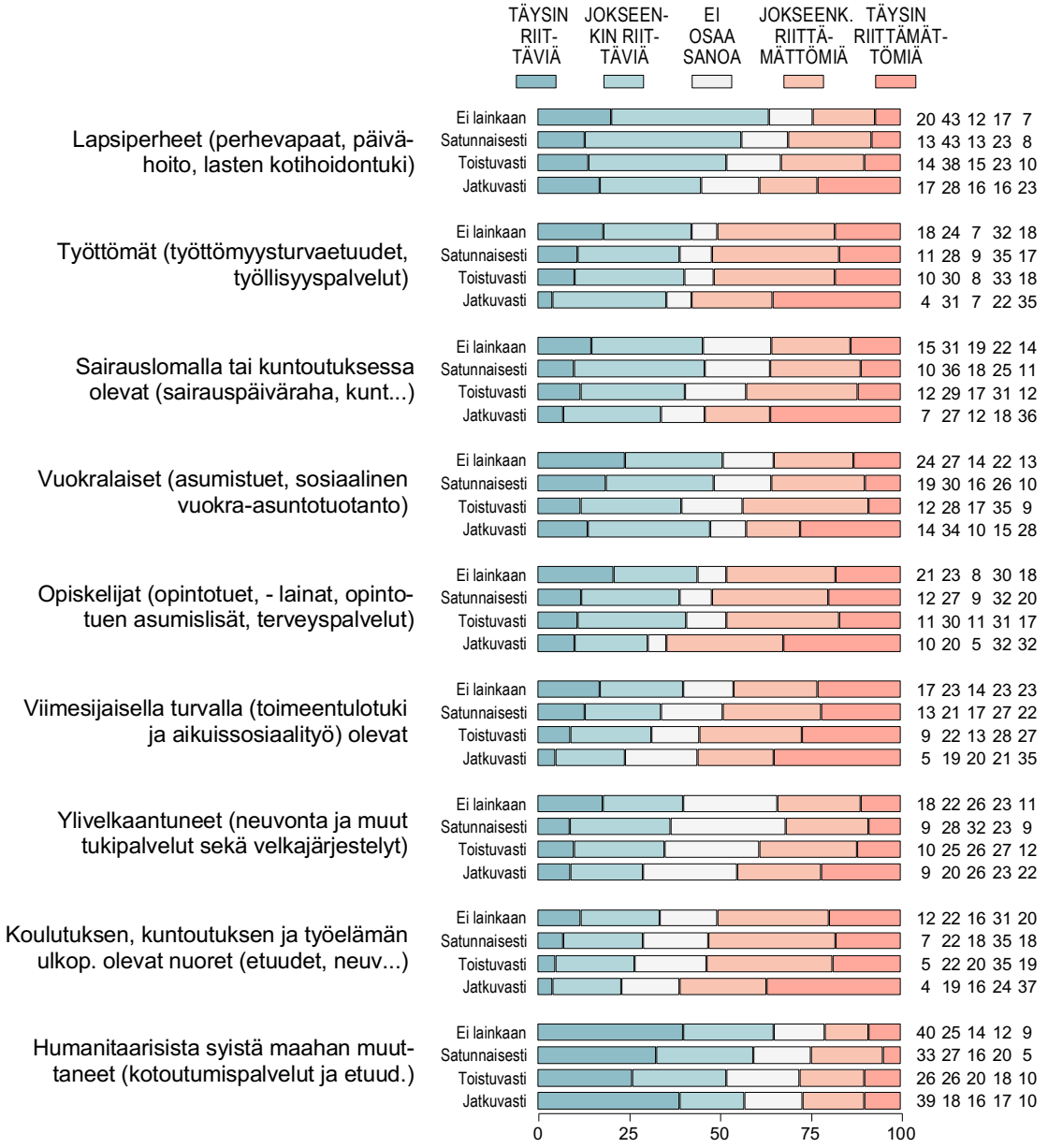
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖIKÄISTEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ TOIMIVAN ARJEN JA PÄRJÄÄMISEN KANNALTA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5/14.

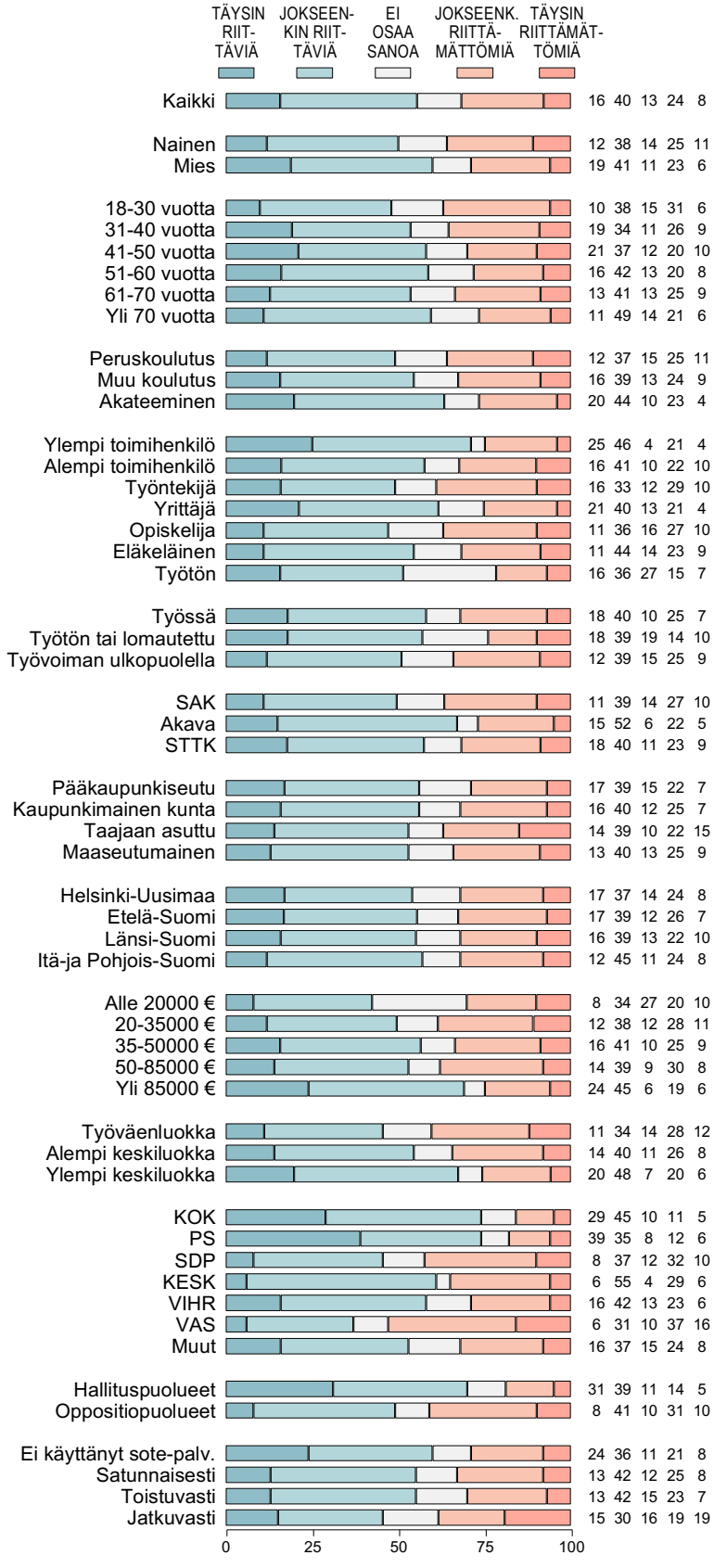
JOS AJATTELEE SEURAAVIEN TYÖIKÄISTEN RYHMIEN SAAMIA ETUUKSIA JA PALVELUJA, OVATKO NE YLEISESTI OTTAEN RIITTÄVIÄ TOIMIVAN ARJEN JA PÄRJÄÄMISEN KANNALTA: ARVIOT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KÄYTÖN MUKAAN (käyttänyt viimeisen vuoden aikana...;%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4-1.

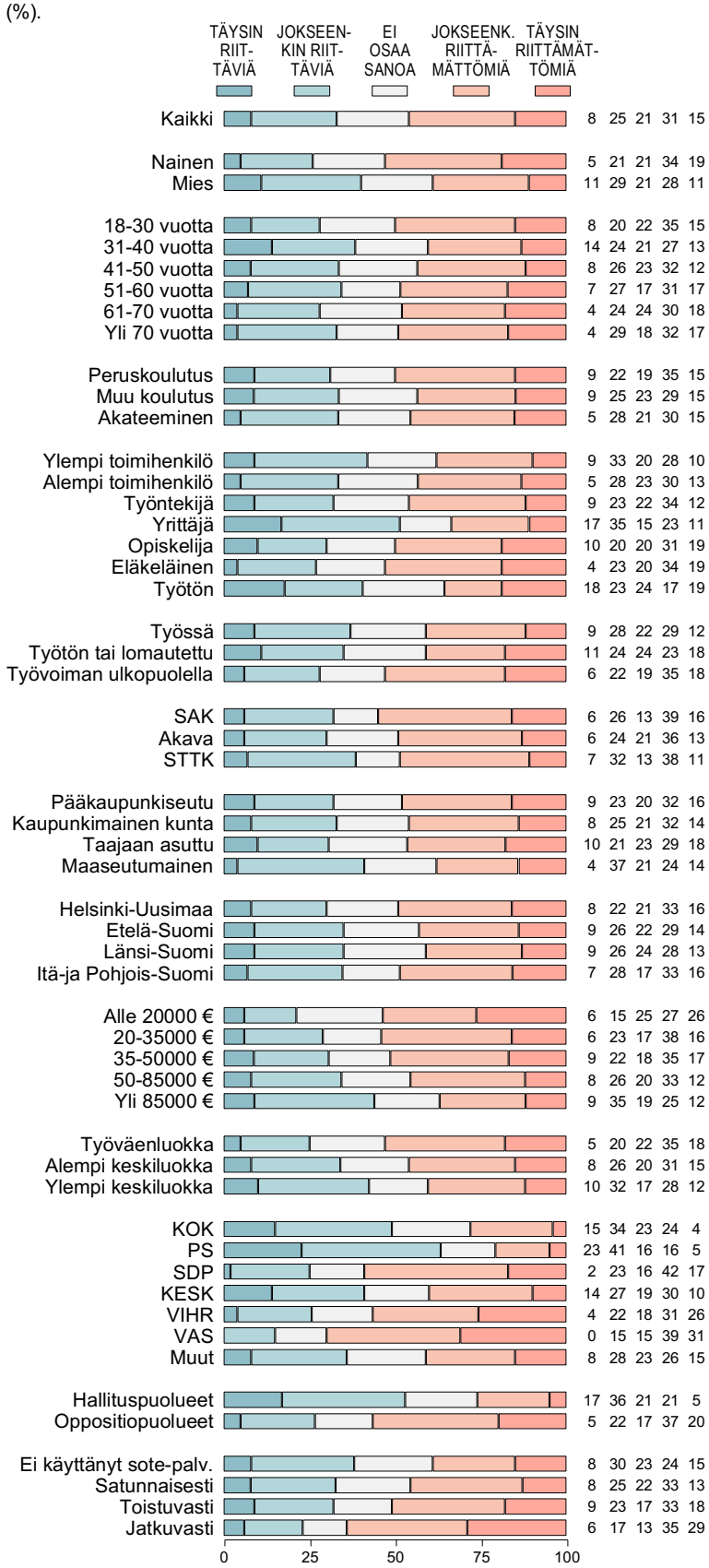
ARVIOT TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: LAPSET (lapsilisät, neuvolat) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4-2.

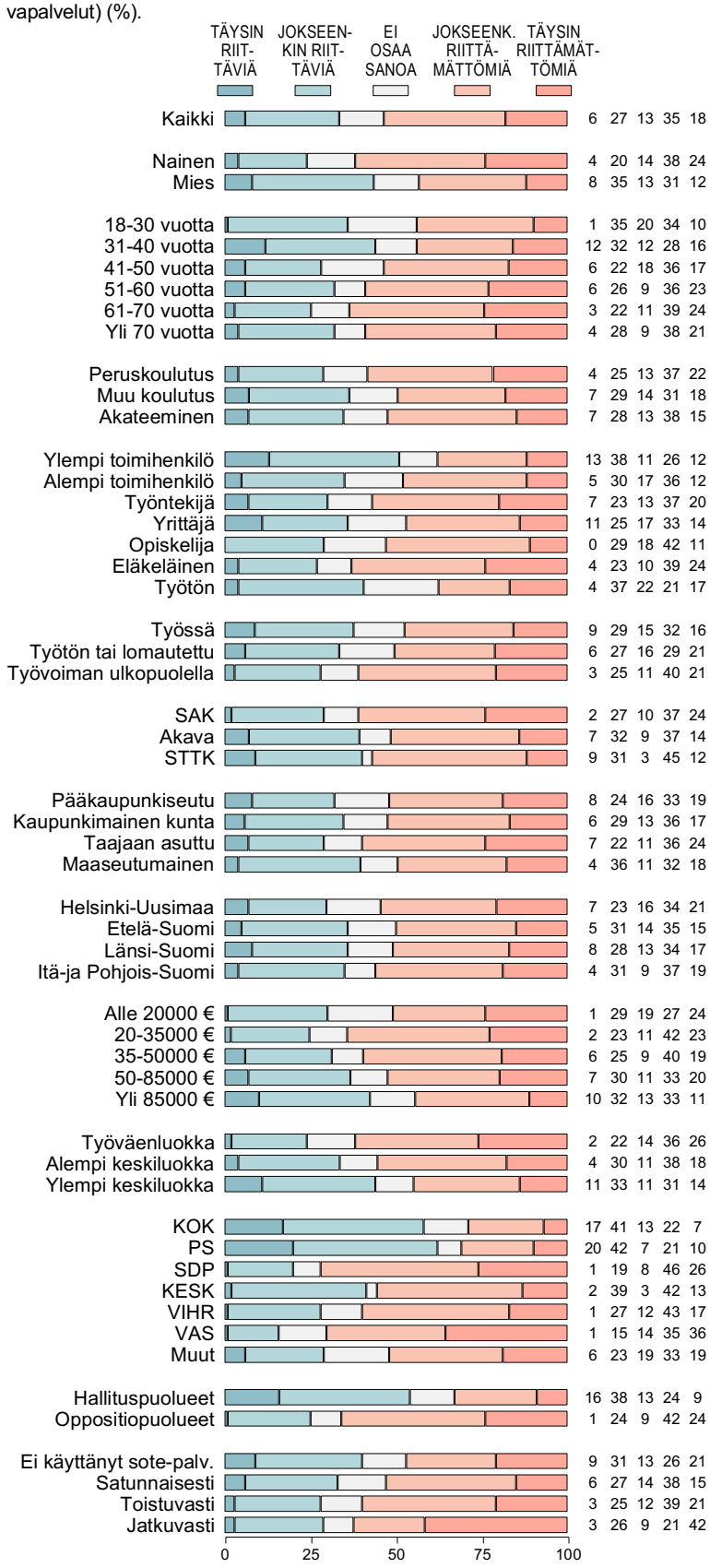
ARVIOT TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: VAMMAISET (vammaisetuudet ja -palvelut) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4-3.

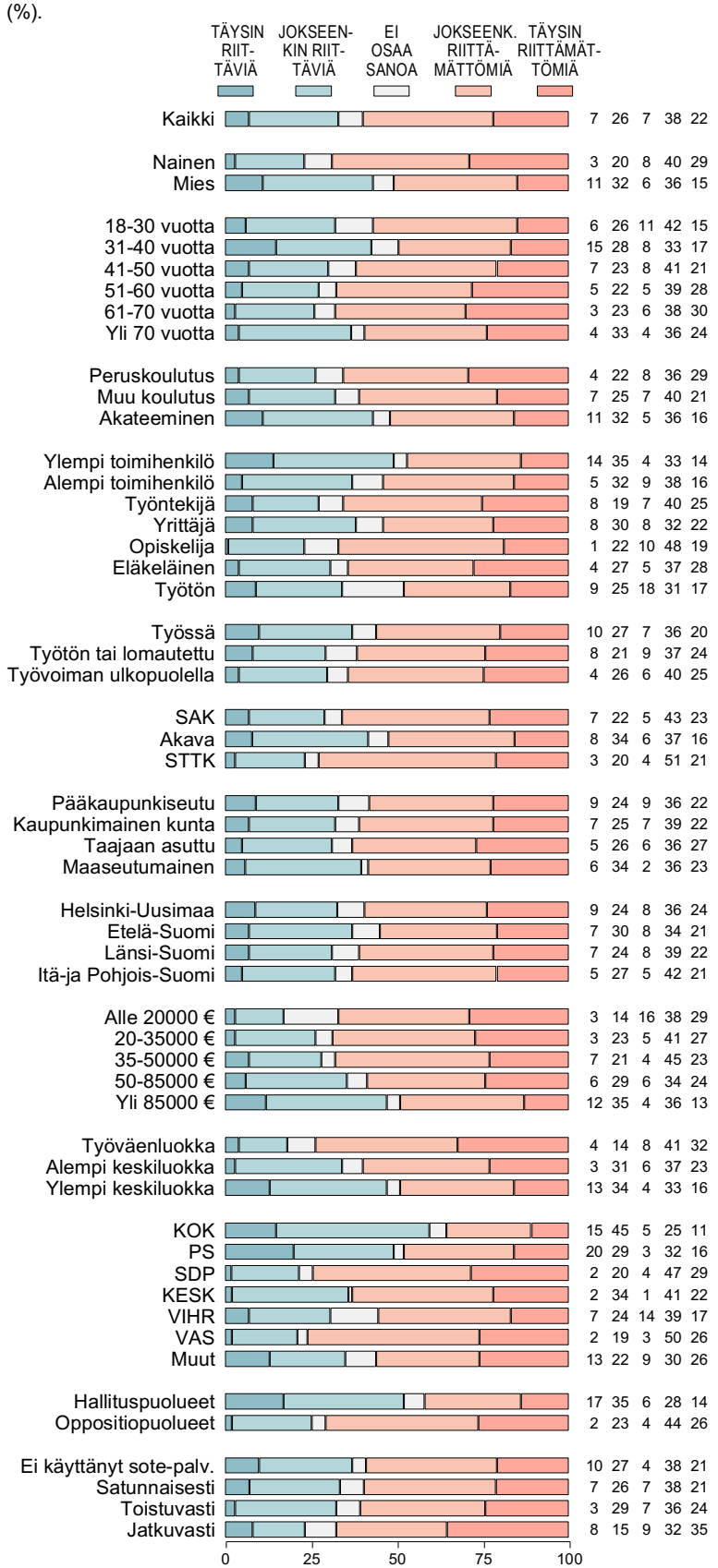
ARVIOT TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: PITKÄAIKAISSAIRAAT (sairaanhoito- ja hoivapalvelut) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4-4.

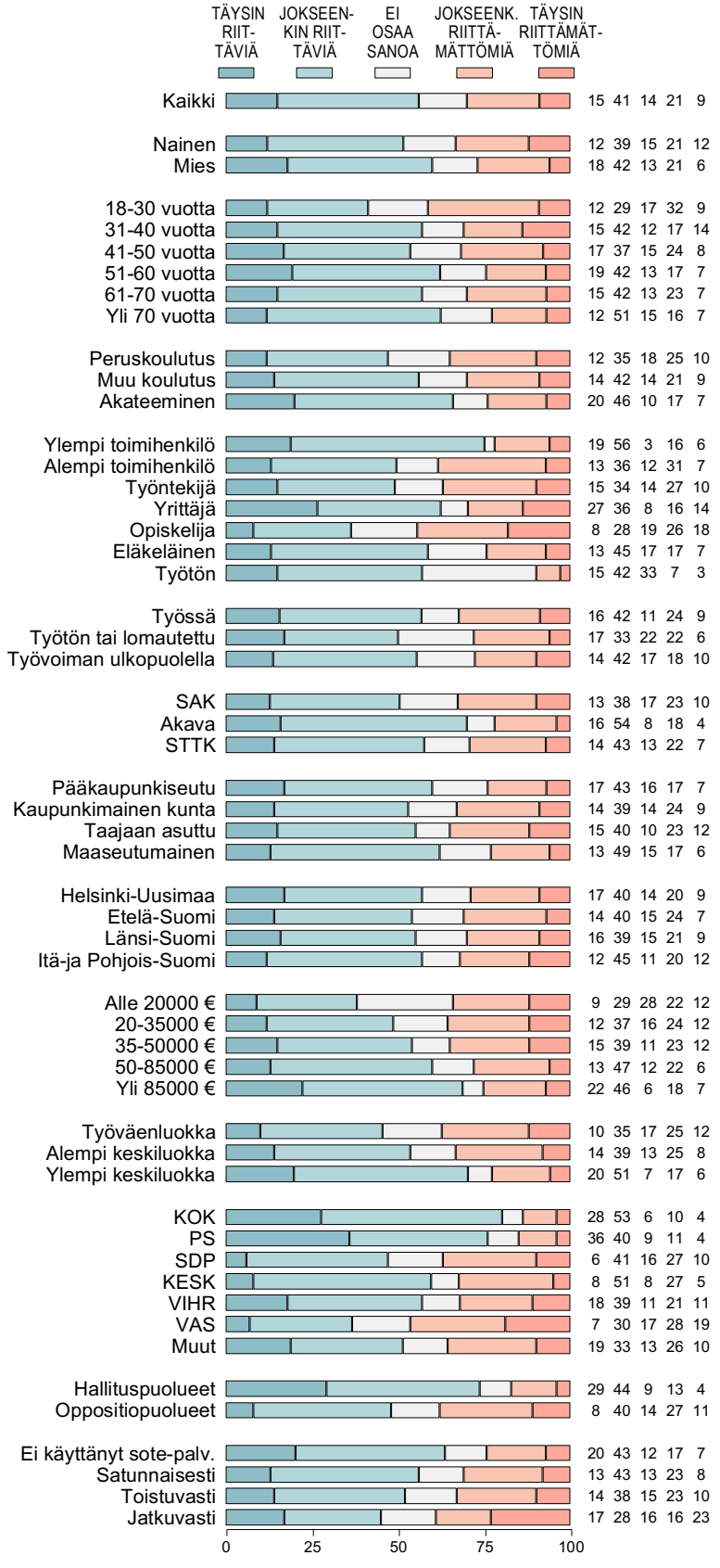
ARVIOT TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: IKÄÄNTYNEET (eläkkeet ja vanhuspalvelut) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-1.

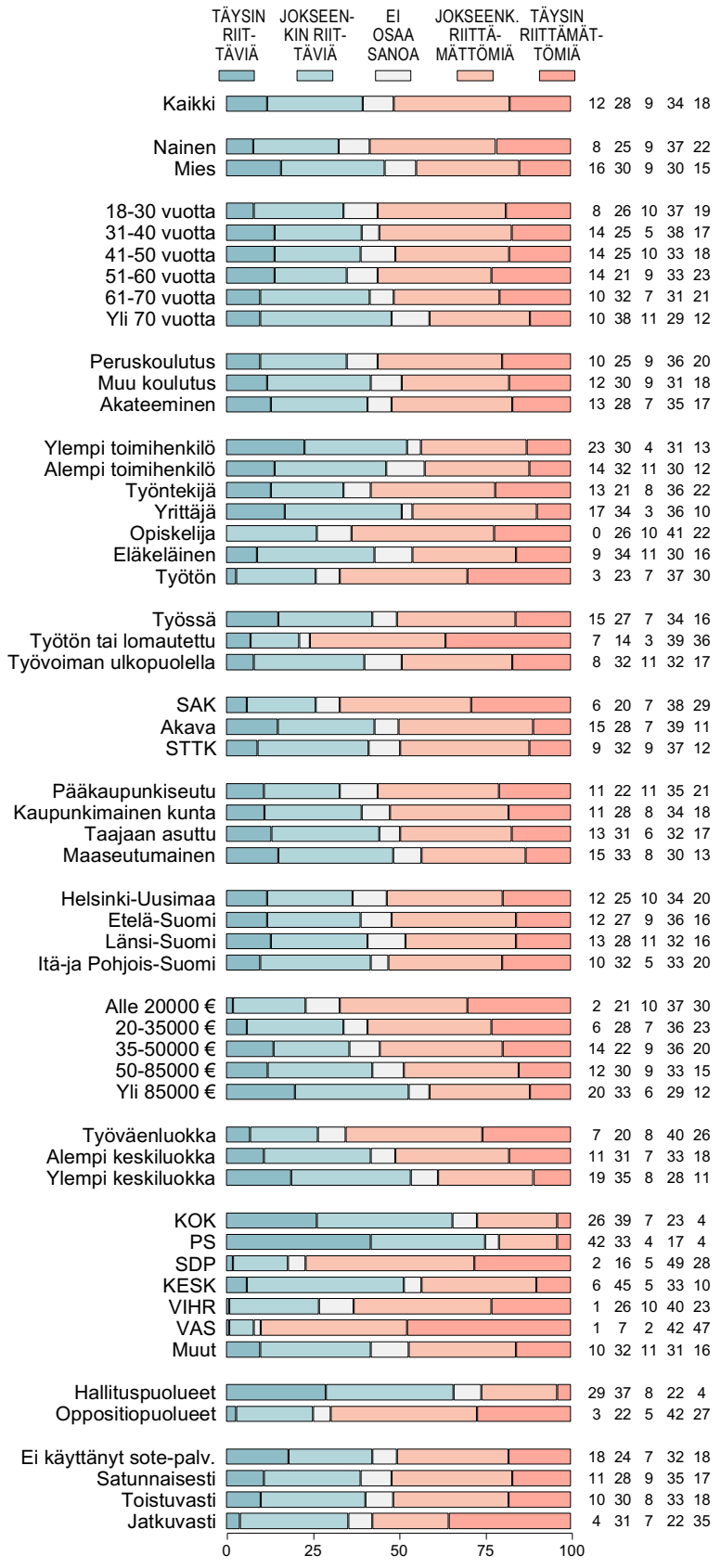
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: LAPSIPERHEET (perhevapaat, päivähoito, lasten kotihoidontuki) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-2.

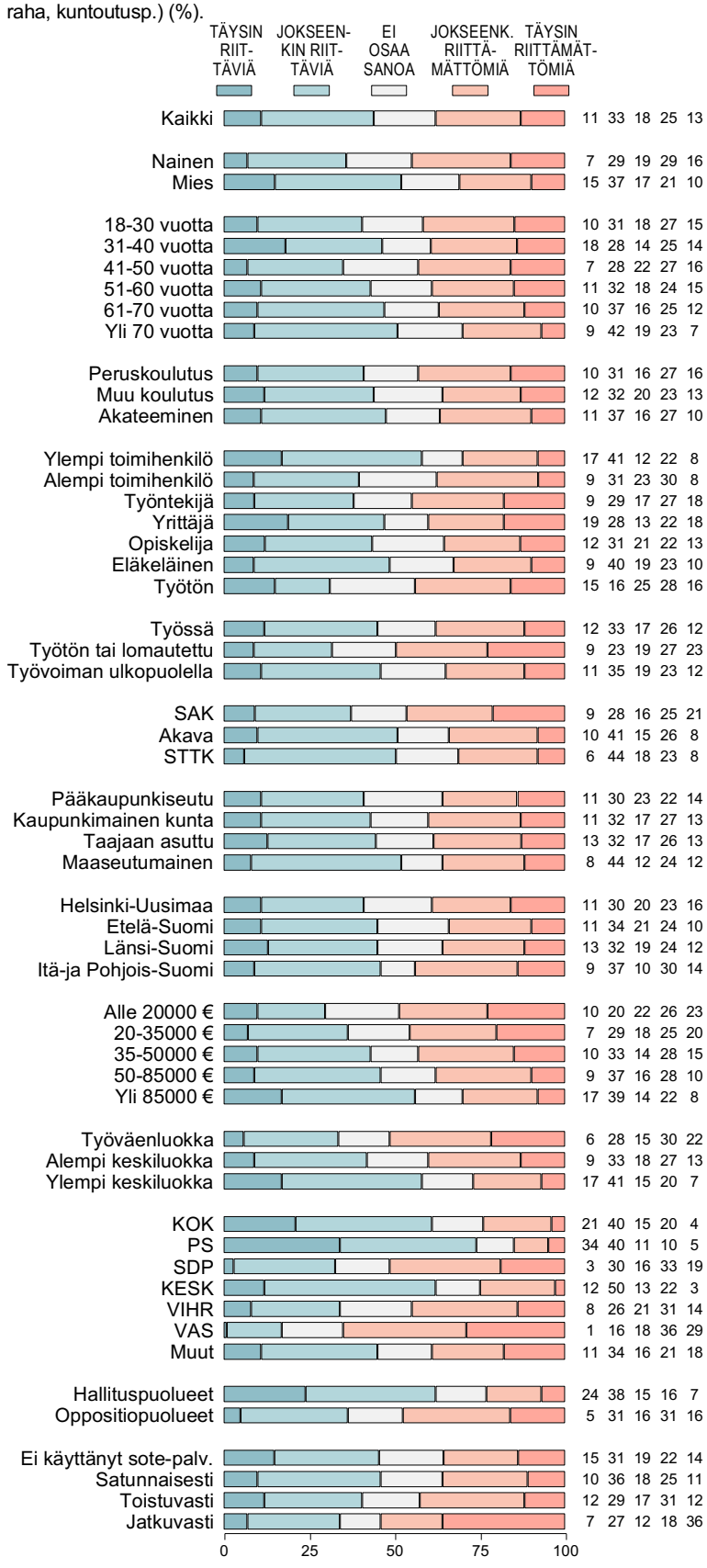
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: TYÖTTÖMÄT (työttömyysturvaetuudet, työllisyyspalvelut) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-3.

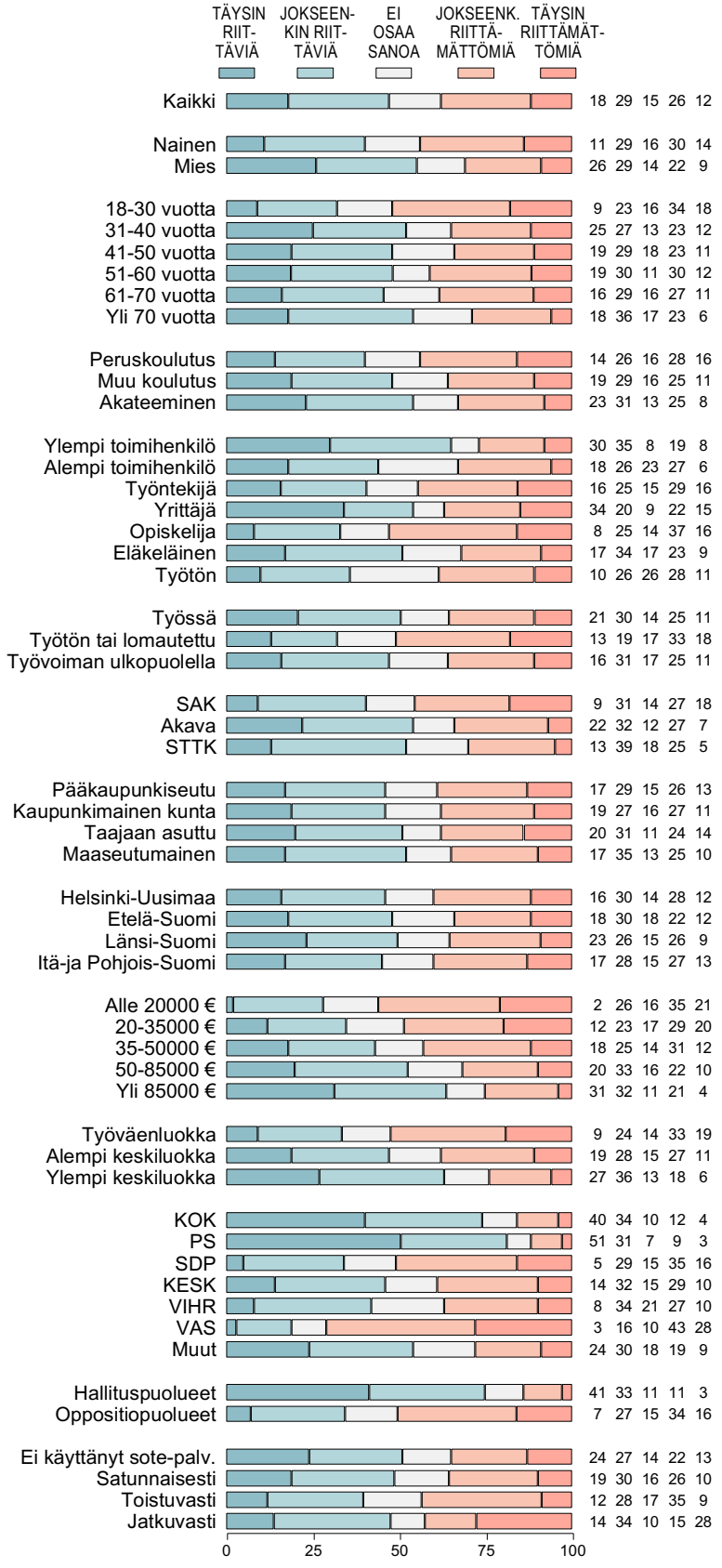
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: SAIRAUSLOMALLA TAI KUNTOUTUKSESSA OLEVAT (sairauspäiväraha, kuntoutusp.) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-4.

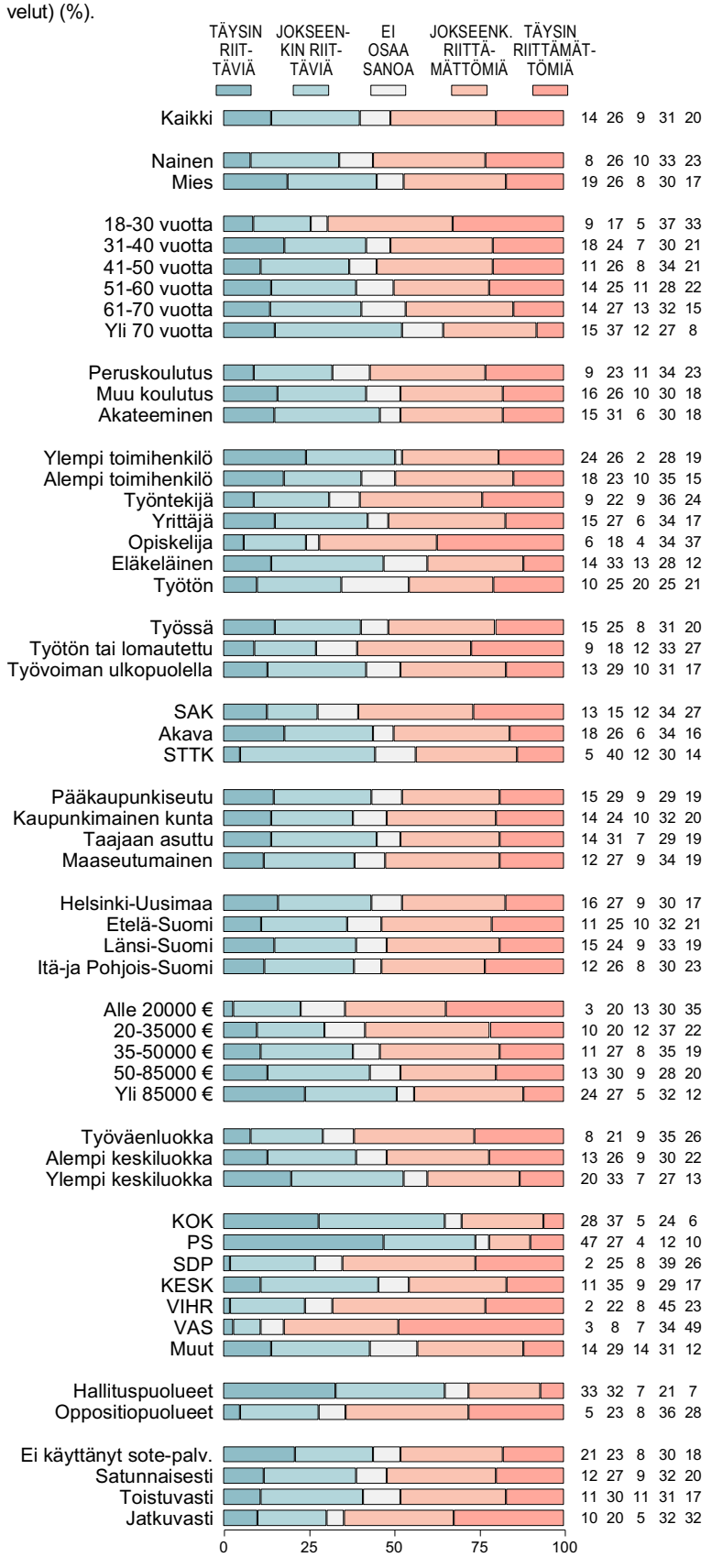
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: VUOKRALAISET (asumistuet, sosiaalinen vuokra-asuntotuotanto) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-5.

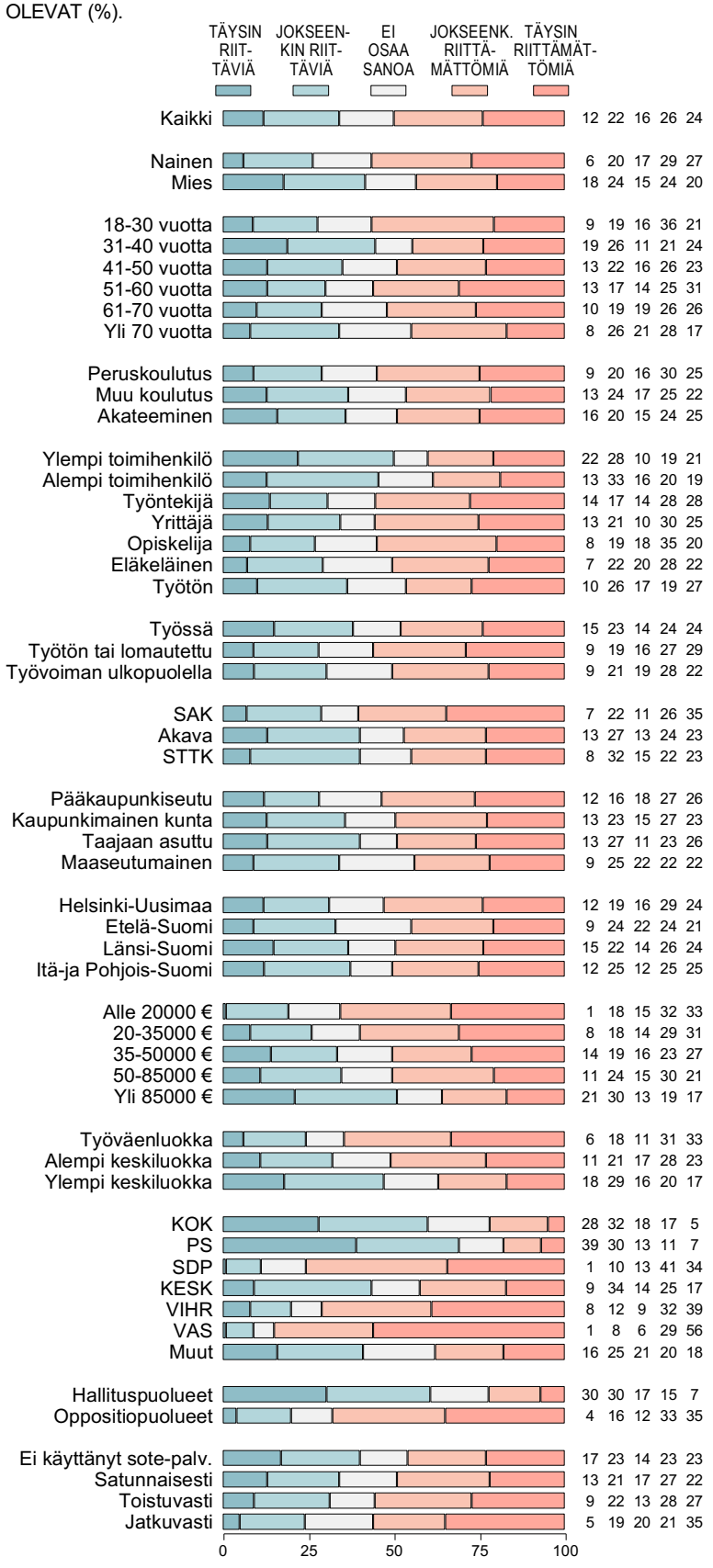
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: OPISKELIJAT (opintotuet, -lainat, opintotuen asumislisät, terveyspalvelut) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-6.

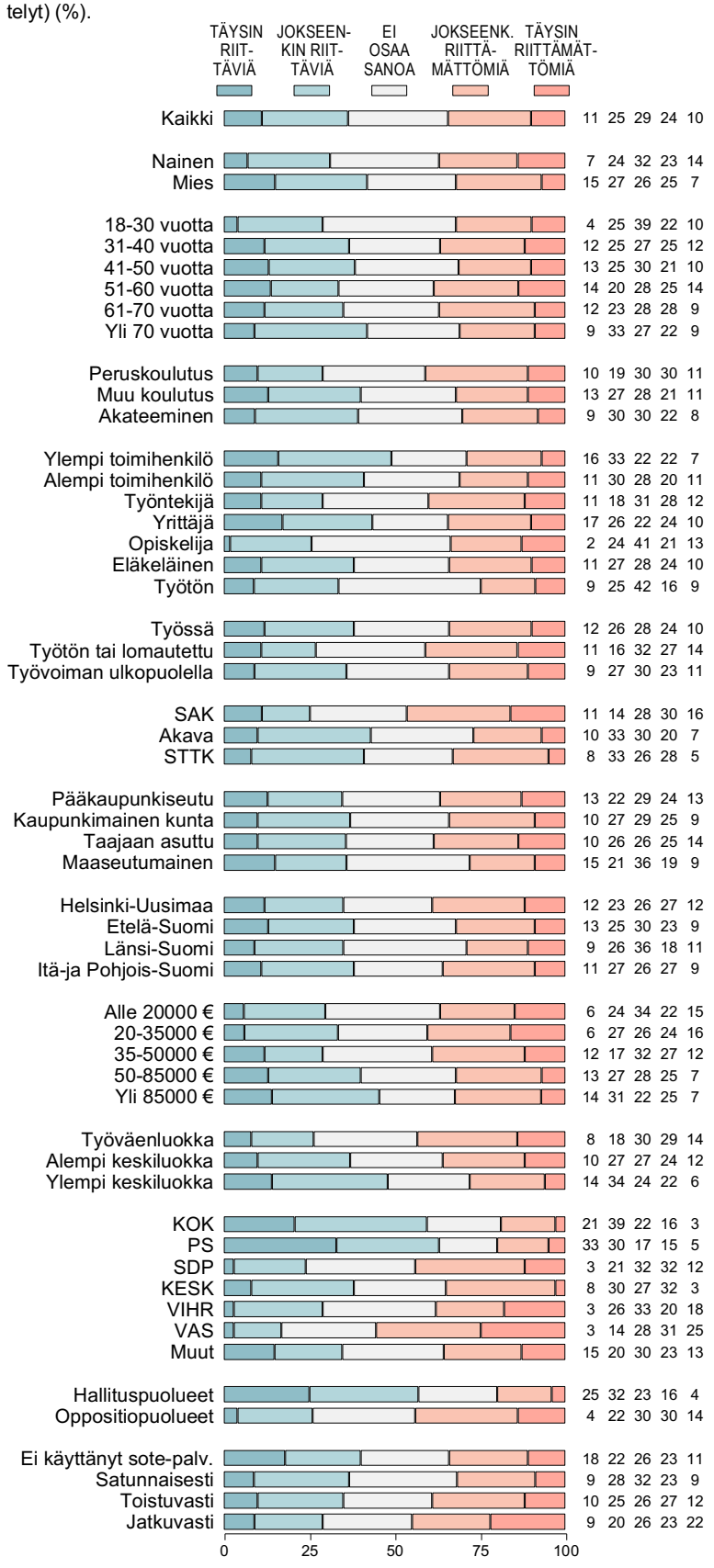
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: VIIMESIJAISELLA TURVALLA (toimeentulotuki ja aikuissosiaalityö) OLEVAT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-7.

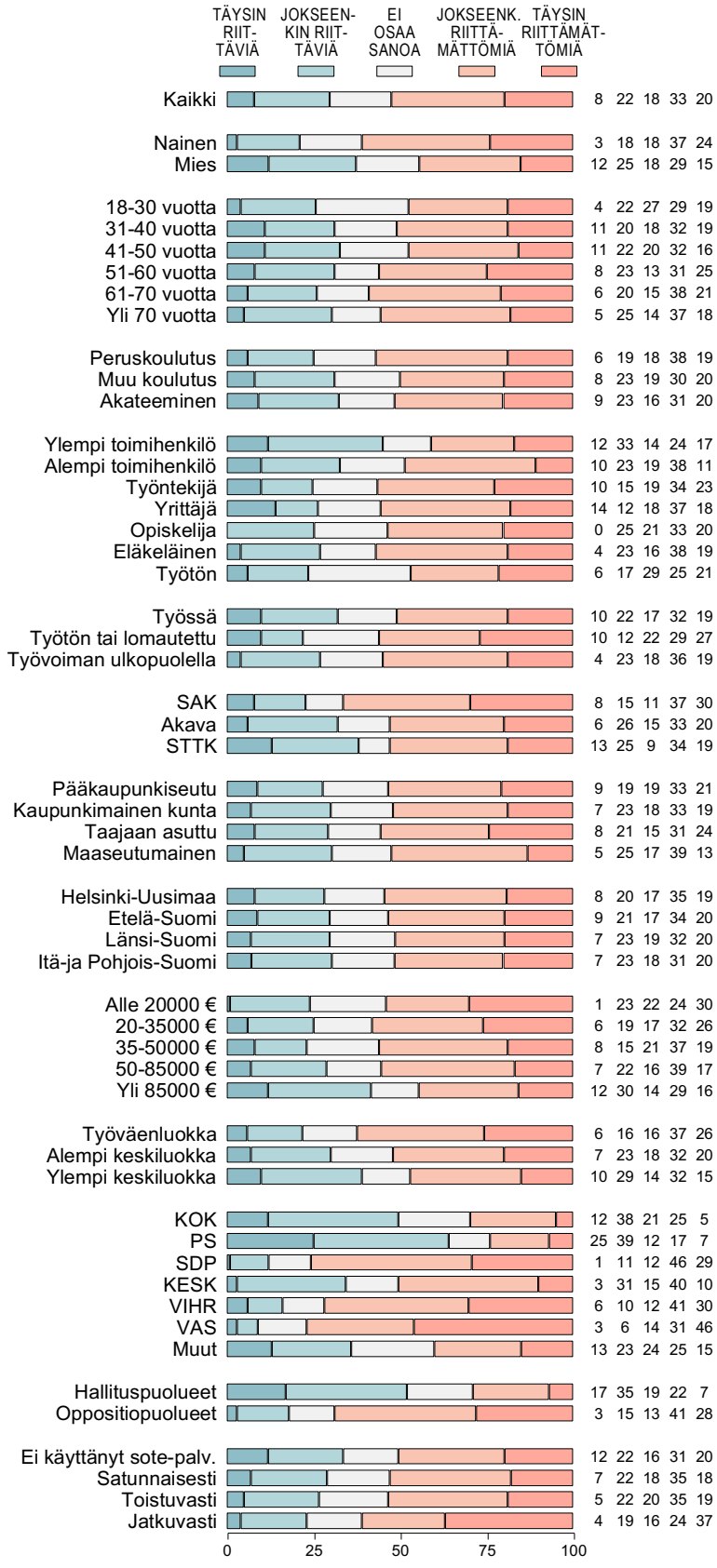
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: YLIVELKAANTUNEET (neuvonta ja muut tukipalvelut sekä velkajärjestelyt) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-8.

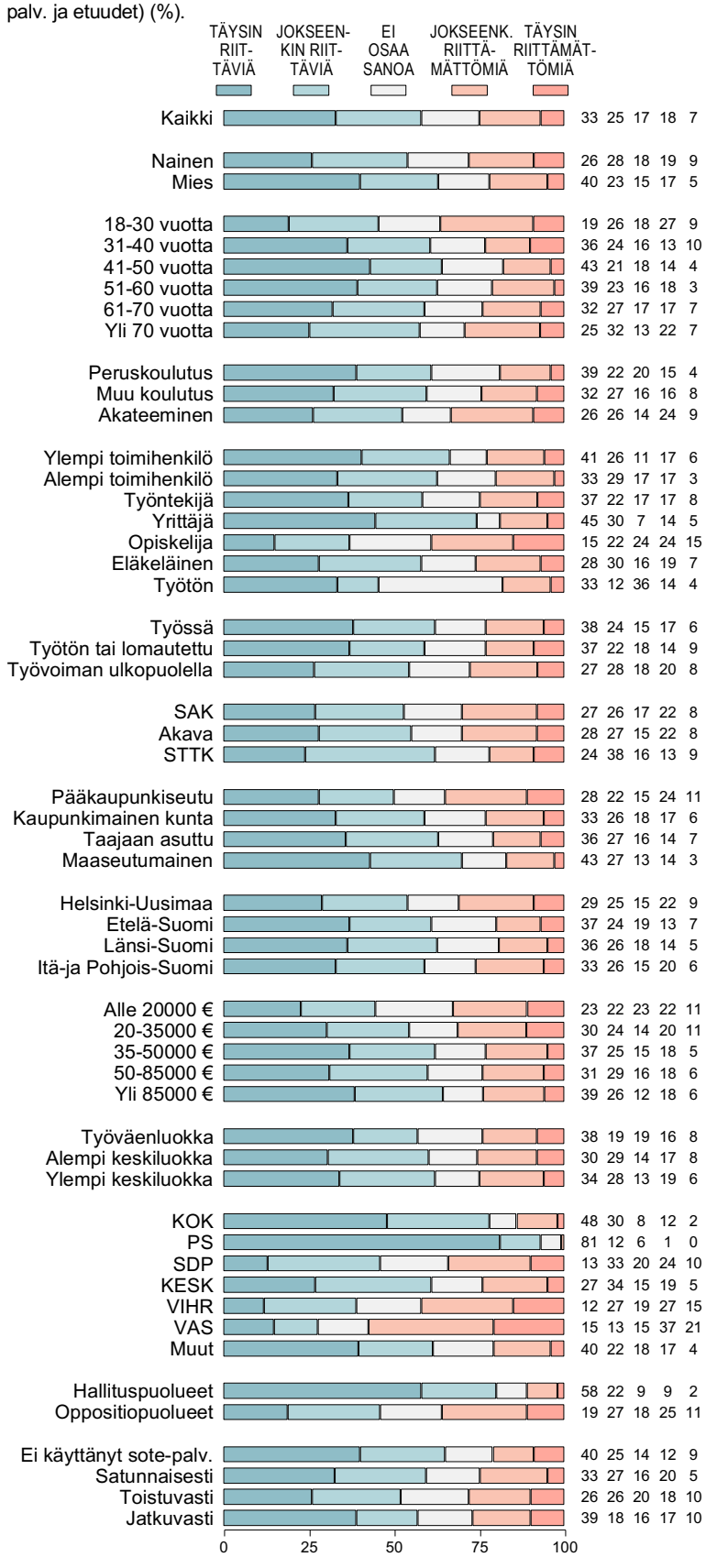
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: KOULUTUKSEN, KUNTOUTUKSEN JA TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVAT NUORET (etuudet, neuvonta ja tukipalvelut) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5-9.

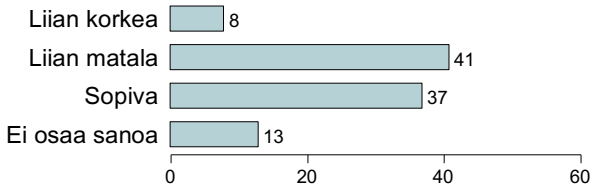
ARVIOT TYÖIKÄISTEN RYHMIEN ETUUKSIEN JA PALVELUJEN RIITTÄVYYDESTÄ: HUMANITAARISISTA SYISTÄ MAAHAN MUUTTANEET (kotoutumispalv. ja etuudet) (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 6.

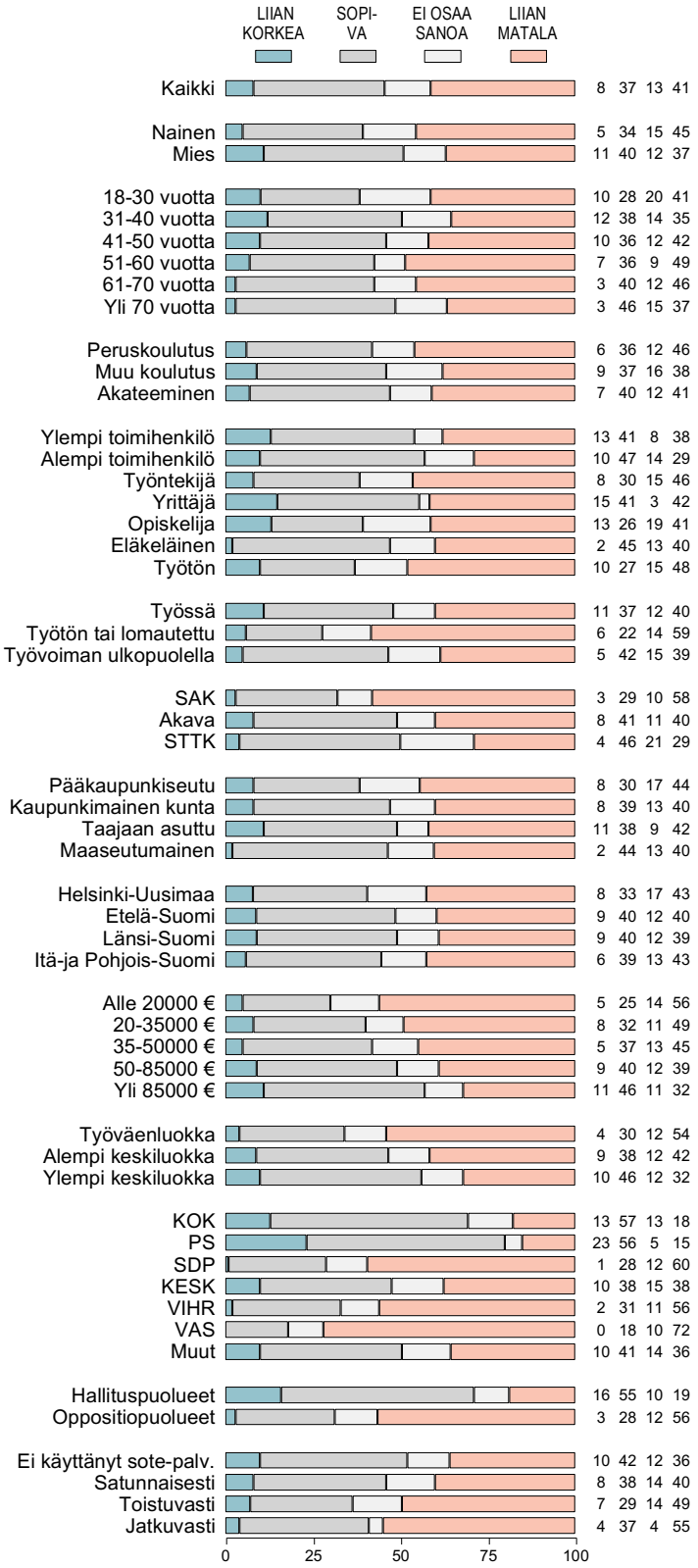
ONKO TOIMEENTULOTURVAN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ YHDELLE AIKUISELLE (kyselyajankohtana 578,43 euroa kuukaudessa sen jälkeen, kun asumismenot on maksettu) OMASTA MIELESTÄ... (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 6e.

ONKO TOIMEENTULOTURVAN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ YHDELLE AIKUISELLE (kyselyajankohtana 578,43 euroa kuukaudessa sen jälkeen, kun asumismenot on maksettu) OMASTA MIELESTÄ... (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026